

УДК 657.631

Мазур Наталія

д.е.н., професор, завідувач кафедри
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ І СИРОВИНИ

Анотація

Розглянуто проблеми облікової політики в сфері розвитку органічного виробництва. Визначено основні заходи щодо удосконалення інформаційної бази обліку виробництва органічної сільськогосподарської продукції і сировини в Україні.

Ключові слова: органічна сільськогосподарська продукція, органічне виробництво, облік, облікова політика, екологічне виробництво.

Світовий ринок органічних продуктів останніми роками демонструє стабільні та високі темпи росту. Під органічним виробництвом у світі зайнято 37 млн. га, з яких близько 30% розташовані в Австрії, 12 % – в Аргентині і 5 % – у США. Обсяг ринку органічної продукції перевищує 60 млрд. дол. США. За прогнозами, до 2014 року світове споживання органічної продукції мало збільшитись на 61% та досягти 97 млрд. дол. США [1, 2].

З 9 січня 2014 року вступив в силу Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» (від 03.09.2013р. № 425-VII). Згідно ст.12 цього Закону здійснювати виробництво органічної продукції (сировини) має право фізична чи юридична особа будь-якої організаційно-правової форми та будь-якої форми власності, яка пройшла оцінку відповідності виробництва органічної продукції (сировини), отримала сертифікат відповідності та включена до Реєстру виробників органічної продукції (сировини). Реєстр виробників органічної продукції (сировини) веде центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі [3].

Згідно ст.13 вищезгаданого Закону, фізичні та юридичні особи, які не внесені до Реєстру виробників органічної продукції (сировини) не мають права здійснювати виробництво органічної продукції та/або сировини.

Фізичні або юридичні особи, яким надано право на виробництво органічної продукції (сировини), зобов'язані дотримуватися таких загальних правил виробництва органічної продукції та/або сировини (які, звичайно, впливають на організацію обліку):

1) дотримуватися вимог Закону і правил виробництва та обігу органічної продукції та сировини та/або дикорослих рослин, використовувати лише методи виробництва органічної продукції та/або сировини;

2) забезпечувати відокремлення виробництва органічної продукції (сировини) від виробництва неорганічної продукції (сировини), продукції перехідного періоду;

3) використовувати технології виробництва, які запобігають забрудненню

або мінімізують будь-яке збільшення забруднення навколишнього природного середовища;

4) утилізувати відходи і побічні продукти рослинного і тваринного походження у процесі виробництва органічної продукції;

5) запобігати процесам утилізації пестицидів та агрохімікатів, отриманих шляхом хімічного синтезу, на територіях, де здійснюється виробництво та зберігання органічної продукції (сировини);

6) враховувати місцевий та регіональний екологічний стан територій під час вибору продукції для виробництва;

7) мінімізувати використання невідновлюваних ресурсів та зовнішніх ресурсів;

8) забезпечувати збереження та відтворення родючості ґрунтів [3].

Об'єктами обліку в органічному землеробстві є: ресурси, продукти та процеси, які не містять генетично модифікованих організмів і речовин та при виробництві яких:

1) у рослинництві заборонено використовувати отрутохімікати для боротьби з бур'янами, шкідниками й хворобами рослин, а також мінеральні добрива синтетичного походження, при цьому захист рослин здійснюється переважно препаратами натурального походження, а для живлення ґрунту й рослин використовуються органічні добрива;

2) у тваринництві не дозволяються застосовувати стимулятори росту, гормони й антибіотики, а для лікування тварин використовуються профілактичні засоби й гомеопатичні препарати [4].

Для вирішення проблем облікової політики в сфері розвитку органічного виробництва необхідно здійснити ряд заходів. Зокрема:

- по-перше – організацію первинного обліку господарських операцій, пов'язаних з органічним землеробством щодо використання ресурсів, оприбуткування об'єктів діяльності та їх реалізації, визначення фінансових результатів. Виробники органічної сільськогосподарської продукції та її переробники повинні точно зазначати: на яких площах, у яких будівлях, на якому устаткуванні здійснюється виробництво. Органічні підприємства зобов'язані точно визначати на всіх рівнях виробництва і переробки та документувати усі необоротні активи, виробничі запаси та вироблену продукцію. Таким чином, формування пакета первинних бухгалтерських документів при виробництві екологічно чистої продукції рослинництва і тваринництва є об'єктивною необхідністю. В основу розробки такої інформаційної бази повинні бути покладені стандарти екологічного виробництва й технологія виробництва продукції;

- по-друге – видозмінений підхід до формування виробничої собівартості органічних продуктів на бухгалтерських рахунках 23 «Виробництво», 26 «Готова продукція», 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» і 28 «Товари» з виділенням окремих статей витрат, які характеризуватимуть рівень використання ресурсів, що не шкодять навколишньому природному середовищу;

- по-третє – побудову системи обліку щодо відображення наявності, руху і

використання ресурсів для органічного землеробства (сільськогосподарських земель, активів і витрат на інноваційну робочу силу);

- по-четверте – формування виробничої собівартості, доходів і фінансових результатів на окремих аналітичних рахунках процесу виробництва (рах. 23), надходження доходів і розрахунку фінансових результатів. Органічне господарювання має бути економічно вигідним для виробника і споживача. Не зважаючи на перевищення вартості екологічних продуктів на 40-50% порівняно з традиційними, швейцарці щорічно витрачають на придбання органічних продуктів в середньому 105 євро, датчани – 51, шведи – 47, італійці – 25 євро відповідно [5];

- по-п'яте – розробку ефективного облікового процесу в сфері органічного виробництва за умови використання органічних добрив, багаторічних бобових трав та сидеральних культур. Це дасть можливість формувати необхідну інформацію про накопичення і раціональне використання вологи, мінеральне живлення рослин, умови життєдіяльності ґрунтових мікроорганізмів, структуру ґрунту та її відхилення від природної, збереження і розширення відтворення ґрунту;

- по-шосте – систему показників фінансової, статистичної і податкової звітності для потреб формування державної політики щодо створення сприятливих умов у сфері виробництва та обігу органічної продукції (сировини);

- по-сьоме – системне узгодження податкового обліку шляхом підпорядкування його завданням органічного виробництва щодо ресурсозбереження, імпортозаміщення, диверсифікації джерел постачання ресурсів, структурної перебудови економіки та створення умов податкового і фінансового стимулювання;

- і, наостанок, – інформаційне статистичне забезпечення управління органічним виробництвом як інноваційної технології розвитку сільського господарства, спрямованої на задоволення потреб споживачів в екологічно безпечній продукції.

На основі стандартів організації, яка проводить сертифікацію виробництва, необхідно розробити методичні рекомендації для бухгалтерії екологічного господарства, у яких варто розкрити основні визначення й положення екологічного виробництва. У даних рекомендаціях повинні бути зазначені загальні вимоги до техніки, сільськогосподарських машин, які використовуються на підприємстві, наведений перелік дозволених до застосування препаратів і добрив. Бухгалтер може контролювати дотримання цих вимог за актами приймання-передачі, рахунками-фактурами, актами про використання добрив тощо. Необхідно вказати дозволені агротехнічні прийоми, методи боротьби із хворобами й шкідниками. Їх виконання може контролюватися за обліковими листами тракториста-машиніста, нарядами на виконання робіт.

Після впровадження окреслених вище заходів можливо буде чітко розрізняти межі традиційної й органічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Цал-Цалко, Ю.С. Контроль в процесі управління органічним виробництвом у системі НАССР [Електронний ресурс] / Ю.С. Цал-Цалко. — Режим доступу : www.ztu.edu.ua/ua/science/. — Назва з екрана (дата звернення: 11.04.2014).
2. Сайт ФАО [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://apps.fao.org/page/>. — Назва з екрана (дата звернення: 11.04.2014).
3. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини : за станом на 03.09.2013 р. / Верховна Рада. Закон України № 425-VII від 03.09.2013р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/425-18>. — Назва з екрана (дата звернення : 11.04.2014).
4. Мороз, Ю.Ю. Організація обліку виробництва і обігу органічної сільськогосподарської продукції і сировини [Електронний ресурс] / Ю.Ю. Мороз. — Режим доступу : www.ztu.edu.ua/ua/science/. — Назва з екрана (дата звернення: 11.04.2014).
5. Бойко, Л. Передумови розвитку органічного виробництва в Україні [Текст] / Л. Бойко // Землевпорядний вісник. — 2011. — № 2. — С.30-35.

УДК 631.11.003.12

Макарчук Оксана

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

МЕТОДИ ОЦІНКИ ПРИЙНЯТТЯ ЕФЕКТИВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Анотація

У статті розглянуто особливості застосування методів стратегічних управлінських рішень в умовах невизначеності, що сприяє забезпеченню розвитку підприємства та його виживання в конкурентному середовищі.

Ключові слова: методи, оцінка, невизначеність, стратегія, управлінські рішення.

Умови невизначеності виникають, коли особі, яка приймає рішення, відомі кілька альтернатив та їх можливі наслідки, але ймовірність актуалізації того чи іншого результату невідома або немає сенсу. Тому на відміну від ризику, невизначеність містить значний суб'єктивний фактор. Два спостерігачі, які розглядають одну і ту саму ситуацію, ніколи не зможуть однаково дати її кількісні характеристики. Це відбувається не тільки тому, що вони володіють різними об'ємами інформації, але й тому, що вони мають різні навички, загальну компетентність. Невизначеність часто буває обумовлена швидкими змінами